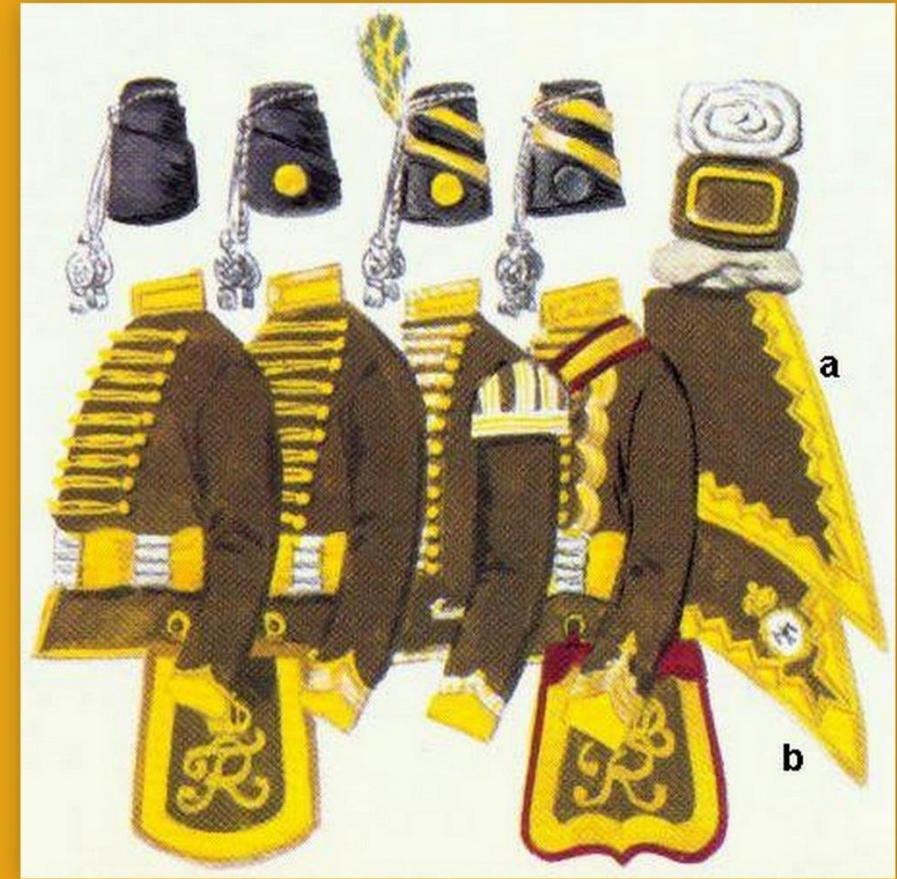

Pierwszą jednostką wojska pruskiego, która przybyła do Raciborza 22 października 1741 roku, był 20 Pułk Piechoty general majora von Voigt. Sztandar i wizerunki piechurów z czasów wojen śląskich na obrazku po lewej.

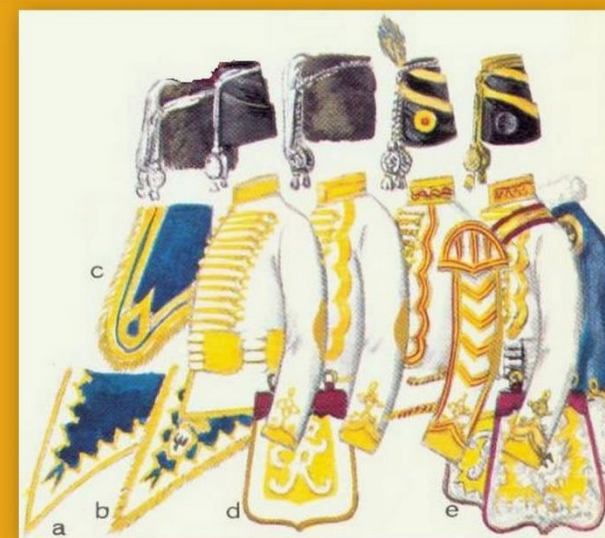
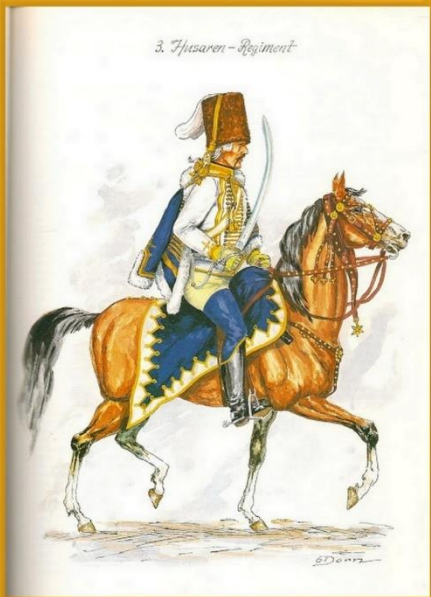
1. Po prawej, to sztandar i piechurzy z 37 Pułku Piechoty pułkownika du Moulin. Ta jednostka była w Raciborzu od 13 lutego 1742 roku.

2. Na dłużej zawitał do Raciborza, bo na dwa lata (od 1742 do 1744) 6 Pułk Huzarów hrabiego von Hoditz. Jak widać na obrazkach, huzarzy nosili wtedy trochę inne mundury i czapki, od tych znanych z późniejszych czasów.

3. W tym samym czasie, co pułk huzarów von Hoditz, czasami kwaterował 3 Pułk Huzarów pułkownika Hyazinta Malachow von Malachowski. Tu też na obrazkach mundury huzarów z tego pułku w różnych wersjach. Huzarzy Malchowskiego nosili już futrzane czapki z białym kołpakiem. Sam Malachowski (urodzony w Brzegu) poległ w 1745 roku w potyczce z Austriakami pod Strzelcami Opolskimi. Rodzinę Malachowskich ściągnął na Śląsk z Polski, starszy brat Hyazinta Paul Joseph von Malchow Malachowski który dosłużył się w służbie pruskiej stopnia generała.

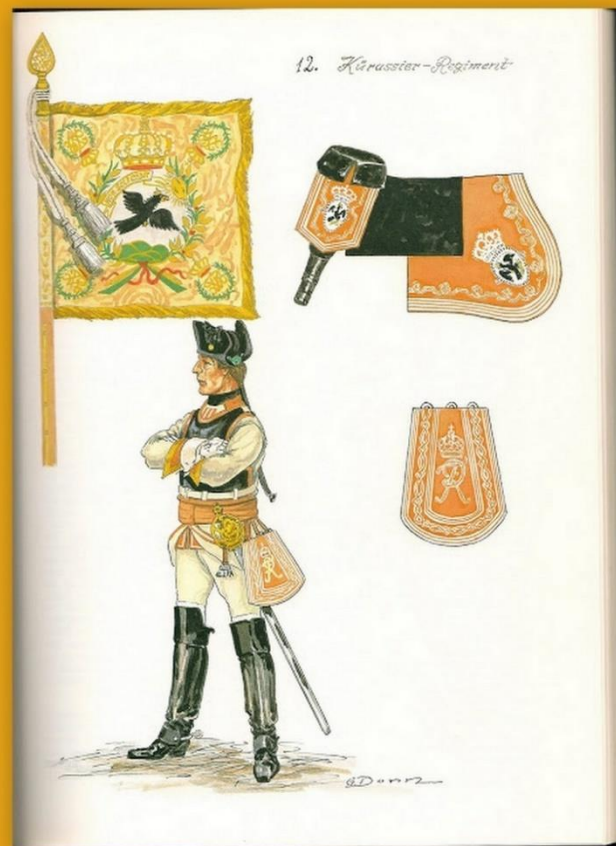
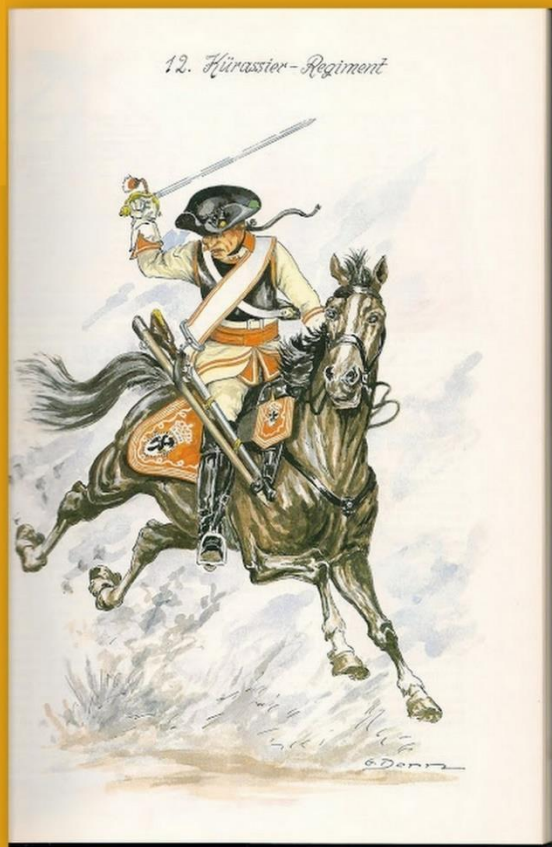

4.

Po huzarach zakwaterowano w Raciborzu i okolicy szwadron 4 Pułku Kirasjerów generała Friedricha von Gessler. Szwadron był w Raciborzu od 1746 do 1748 roku. Na obrazkach kirasjerzy w strojach "bojowych" z założonym blaszanym kirysem. Na obrazku po prawej widzimy oficera pułku.

5.

12 Pułk Kirasjerów związany był z Raciborzem prawie 60 lat. Najpierw od 1746 do 1756 stacjonował tu szwadron pułku generała von Kyaw. Po wojnie siedmioletniej szwadron wrócił do Raciborza i pozostał tu do 1807 roku. Od 1762 roku w mieście był też sztab pułku i mieszkali tu kolejni szefowie pułku: generał von Spaen (do 1763), generał von Dallwig(1763-96), generał von Berg(1796-98), pułkownik von Werther(1798-1803) i generał von Büntig. Na obrazkach sztandar pułku i wizerunki zwykłych kirasjerów. Ubrojeni byli w pałasz, pistolet i krótki muszkiet.

Te sześć ilustracji poniżej, to prawdziwa rzadkość. Pochodzą z książek wydanych gdy 12 Pułk Kirasjerów stacjonował w Raciborzu. Trzy pierwsze ilustracje są z roku 1770, dwie następne z 1792 roku a ostatnia z 1796 roku. Po wojnie siedmioletniej (1756-1763) w armii pruskiej, w wyposażeniu kirasjera, zrezygnowano z metalowego kirysa i czapki wzmocnionej metalowym krzyżem. Miało to katastrofalne następstwa w wojnie 1806 roku. Prawie wszystkie pruskie pułki kirasjerów zostały doszczętnie rozbite przez francuskich kirasjerów ubranych w kirysy i metalowe helmy oraz przez francuskich ułanów uzbrojonych w lance.

6.

Na ilustracjach widzimy kolejno, od lewej - kirasjer, oficer kirasjerów, dwa portrety generała von Dallwiga w różnych mundurach. Na czwartym zdjęciu są: kirasjer, bębniarz i podoficer. Dalej - generał von Dallwig i oficer pułkowy. Na ostatnim zdjęciu jest kirasjer i generał von Berg.

1770

1770

1770

1792

1792

1796

7.

Obrazów pokazujących wojsko w Raciborzu w czasach pruskich (do ok.1860), tych z epoki, praktycznie nie ma. Poniżej czarno - biała reprodukcja obrazu z końca XVIII wieku. Oryginał obrazu zaginął. Obraz ma przedstawiać pożegnanie pułkownika Carla Friedricha von Elsner , komendanta 12 Pułku Kirasjerów (szefem Regimentu był generał von Dalwig). Elsner miał objąć funkcję szefa 10 Pułku Kirasjerów w Berlinie. Pokazana na obrazie scena rozegrała się pod Raciborzem w 1793 roku.

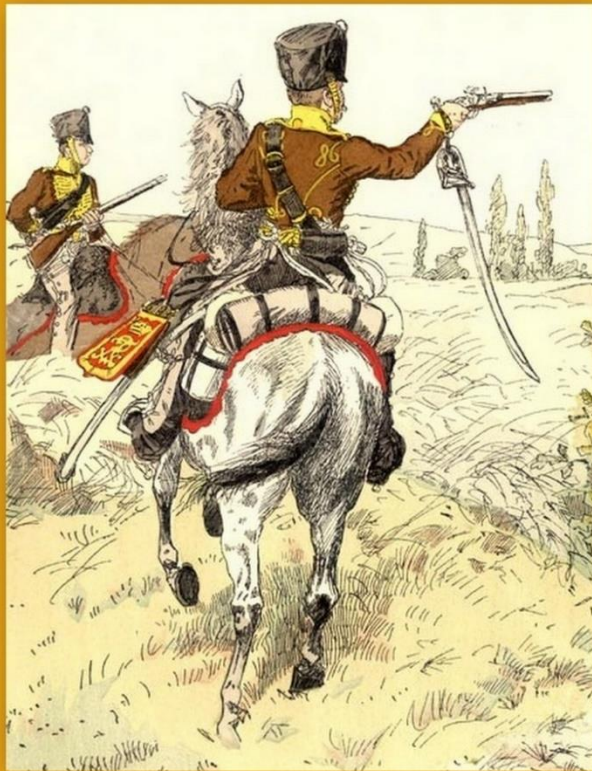

Na tym obrazie warto zwrócić uwagę na panoramę Raciborza z końca XVIII wieku. To jedna z niewielu z tego okresu.

W środku, po lewej widać zamek na Ostrogu. Na wprost niego, powyżej, to Brama Odrzańska. Już bez górnej części (wieża z helmem).

Trochę na lewo od Bramy, ta wieżyczka to kościół bożogrobowców na Nowym Mieście. Zaraz na prawo, to kościół św. Jakuba. W środku to kościół WNMP. W prawej części obrazu, ta druga baszta to Brama Wielka i obok niej kościół św. Ducha.

8.

Po klęsce Prus w 1807 roku, Racibórz pozostał miastem garnizonowym. W 1808 roku w mieście zakwaterowano szwadron 6 Pułku Huzarów. To dawny 6 Pułk Huzarów (zdj. nr. 2). Szwadron pułku stacjonował w Raciborzu do 1812 roku. Po wojnach napoleońskich, w 1816 roku Racibórz otrzymał następny szwadron huzarski. Był on z 12 Pułku Huzarów z Turynii. Sztab pułku i szwadron pozostali w Raciborzu tylko przez rok. Na obrazkach mamy, po lewej, huzarów z 6 Pułku a po prawej obrazek z huzarem z 12 Pułku huzarów. Tu warto zwrócić uwagę, jak zmienił się ubiór huzarów w epoce napoleońskiej w porównaniu z huzarami von Hoditza (zdj.2) i von Malachowskiego (zdj.3) z połowy XVIII wieku.

9.

W latach 1823 - 1831 w Raciborzu stacjonował 3 Szwadron 22 Pułku Landwehry. Gdy szwadron przybył do Raciborza kawalerzyści mieli na głowach ulańskie czaka z białym krzyżem Landwehry (zdjęcie lewe i środkowe). Ok. 1830 roku zrezygnowano z ulańskiego czaka i kawalerzyści otrzymali czaka takie jakie nosiła piechota Landwehry (zdjęcie po prawej). Do czaka kawalerii dodano białą-czarną "śliwkę" i nie było już na niej krzyża Landwehry, który jednak pozostał na czaku piechoty Landwehry. Warto tu zwrócić także uwagę na mundur. To tzw. "litewka". Bluza z dwoma rzędami guzików.

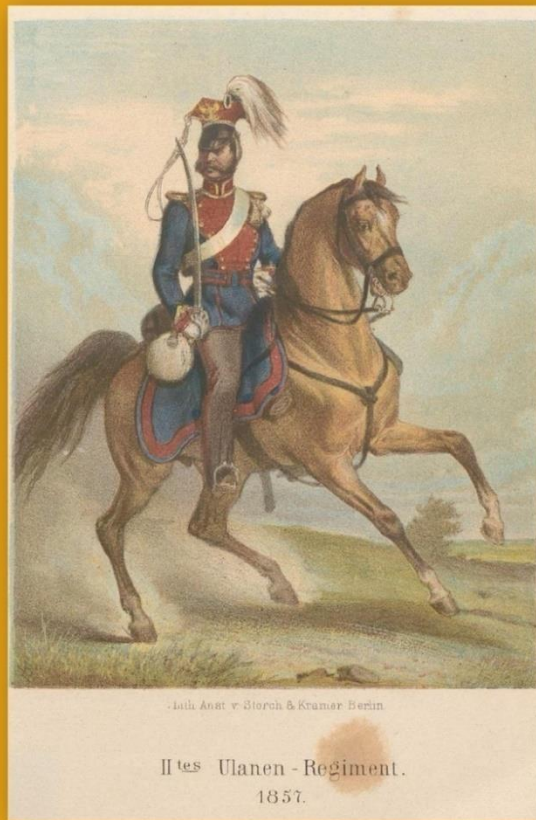
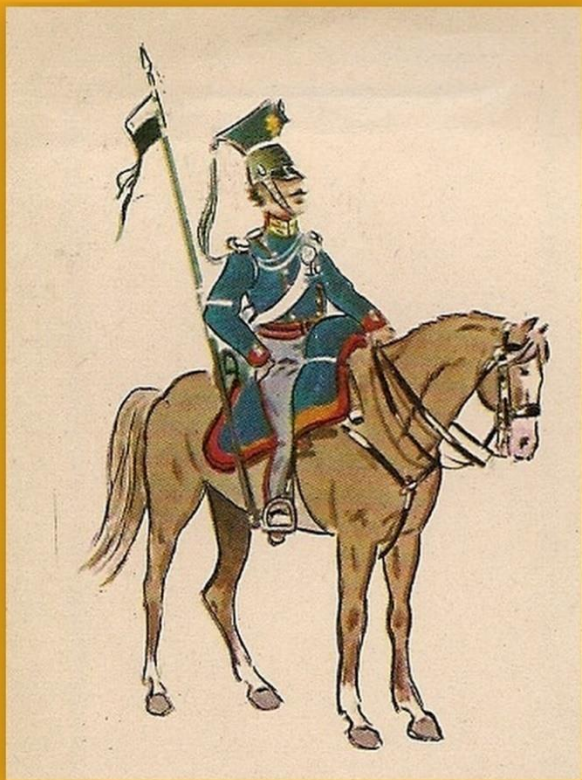

10.

2 Pułk Ułanów "von Katzler" to jednostka kawalerii, która była najdłużej związana z Raciborzem, przez 73 lata.

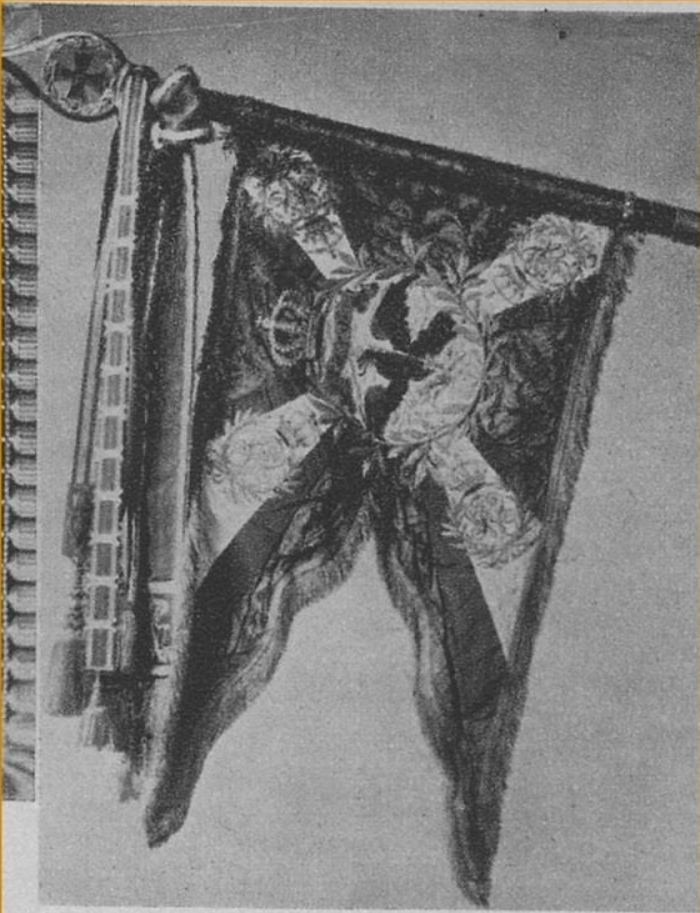
Gdy szwadron 2 Pułku ułanów wprowadzał się do nowowybudowanych koszar przy kościele św. Jakuba w 1821 roku, ubrani byli tak jak na pierwszym obrazku. Na głowie ułańskie czako z górnośląskim złotym orłem a ubrani byli w "litewki". W latach 30-tych XIX wieku zamiast "litewki", ulani 2 Pułku otrzymali mundur z czerwonym plastronem (zdjęcie drugie). Ok. 1870 roku z plastronu zniknął kolor czerwony. Na plastronie była jedynie obwódka w kolorze czerwonym (zdjęcie trzecie). Wprowadzono także nowe nakrycia głowy - Tschapki.

Ok. 1890 roku zmieniono kolor mundurów i jego formę. Ułani otrzymali kurtki w kolorze szarym z plastronem z czerwoną obwódką, tzw. "Ulanka".

11.

Sztandar 2 Pulku Ułanów "von Katzler" był w kolorze czerwonym. Jak na zdjęciu środkowym i po prawej u dołu. Wzór na sztandarze wyglądał jak na zdjęciu po prawej u góry. Czarno - białe zdjęcie pokazuje oryginał sztandaru a zdjęcie prawe u dołu jego replikę.

Standarte des Ulanen-Regts.
v. Katzler

Ułan ze sztandartem 2 Regimentu Ułanów
von Katzler.

12.

Na zdjęciach, ulańska Tschapka, wachmistrz ulanów "von Katzler" i schemat munduru ulańskiego z ok.1860.

Na pierwszym zdjęciu jest paradna wersja Tschapki z czerwoną "Rabatte", warkoczem "Buffelbusch" i bialo - czarną "śliwką" (biały i czarny to kolory królestwa pruskiego). Nacodzien ulani nosili Tschapki jak ta na drugim zdjęciu, bez tych paradnych dodatków, które zakładano na tschapką na parady i inne uroczystości. Na paradnej wersji Tschapki jest stara wersja orla 2 Pulku Ulanów z literami "FWR". Po 1871 roku (proklamacja Cesarstwa) w armii niemieckiej ujednociono wzory orłów i ulani mieli też orla z literami "FR", jak na drugim zdjęciu. To Tschapka oficera 2 Pulku Ulanów.

13.

W ciągu 73 lat stacjonowania szwadronów 2 Pułku Ułanów "von Katzler" przez pułk przewinęło się wielu mieszkańców powiatu raciborskiego.

Wielu z nich dosłużyło się wysokich stopni wojskowych albo przysłużyli się w inny sposób pułkowi. Na zdjęciach trzej zasłużeńi dla pułku raciborzanie. Ich portrety wisiały kiedyś w koszarach ułańskich w Gliwicach. Co się z nimi stało to nie wiadomo.

Na portretach w mundurach ułanów "von Katzler" są przedstawieni: honorowy generał kawalerii książę raciborski Victor I von Hohenlohe - zbudował stajnie na Ostrogu; generał kawalerii hrabia Karl von Lichnowsky - zaczynał karierę wojskową w raciborskich ułanach; generał kawalerii Karl von Hänisch - urodzony w Raciborzu, zaczynał karierę wojskową w raciborskich ułanach, w wojsku doszedł do stanowiska dowódcy korpusu armii, otrzymał szachectwo, na koniec kariery został Szefem 2 Pułku Ułanów "von Katzler", jego synowie też zaczęli karierę w ułanach i dosłużyli się stopni generalskich.

Victor Herzog von Ratibor, Fürst zu Corvey
General der Kavallerie à la suite der Armee
mit der Uniform des Ulanen-Regiments v. Katzler
* 1818 † 1893

Karl Fürst von Lichnowsky,
Graf zu Werdenberg, Edler Herr von Woschütz,
General der Kavallerie à la suite der Armee mit der
Uniform des Ulanen-Regiments v. Katzler (seit 1866)
* 1819 † 1901

Carl v. Hänisch
General der Kavallerie und Regimentschef
1825 – 1908
* 1829 † 1908

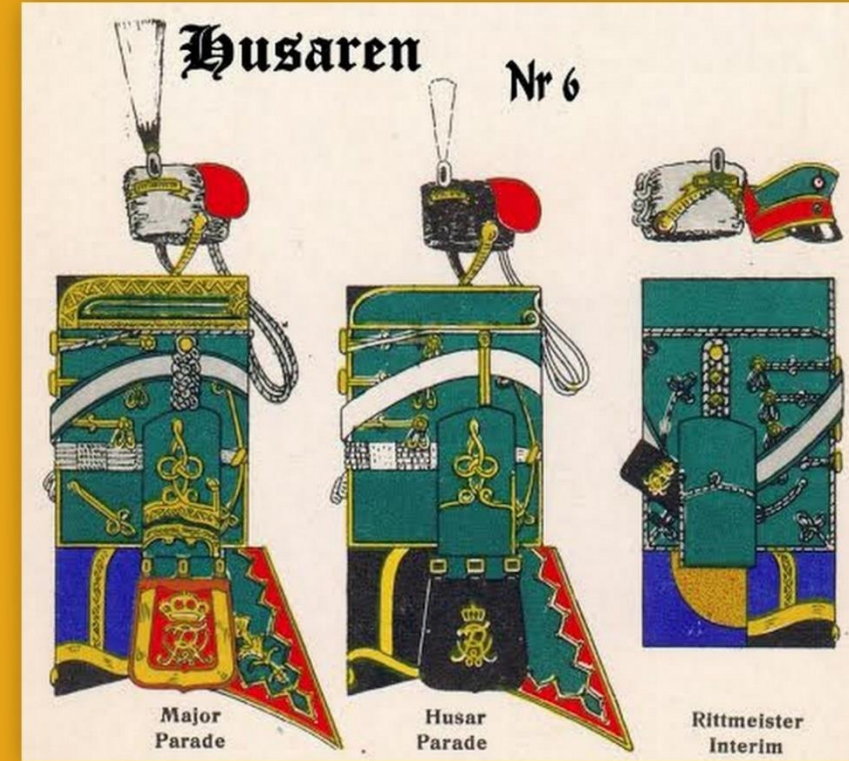

Husaren-Regiment Graf Goetzen
(2. Schlesiſches) Nr. 6 / Leobſchütz, Ratibor
Marsch zum Scheibenſtand

Po przeniesieniu ulanów do Gliwic, w 1894 roku do koszar na Ostrogu wprowadził się 3 Szwadron 6 Pułku Huzarów "Graf Goetzen". Była to ostatnia jednostka kawalerii związana z Raciborzem.

Ten obrazek po lewej jest dosyć dobrze znany. Na środkowym jest pokazana krótka historia umundurowania huzarów pułku, od 1813 roku po 1910 rok. Od szandaru na prawo, to stroje huzarskie jakie nosili też raciborscy huzarzy.

Na trzecim zdjęciu schemat paradnych mundurów huzarskich: majora, huzara i rotmistrza.

15.

Tak wyglądał sztandar 6 Pułku Huzarów " Graf Goetzen". Na sztandarze były dwie szarfy. Jedna przypominała rok założenia pułku (1808) przez króla Fryderyka Wilhelma III. Druga szarfa była z nadaniem pułkowi nazwy "2.Schlesisches Husaren - Regiment" przez cesarza Wilhelma II. Na trzecim zdjęciu jest wzór sztandaru do kupienia w sklepie internetowym.

Huzar ze sztandarem 6 Regimentu Huzarów Graf Goetzen.

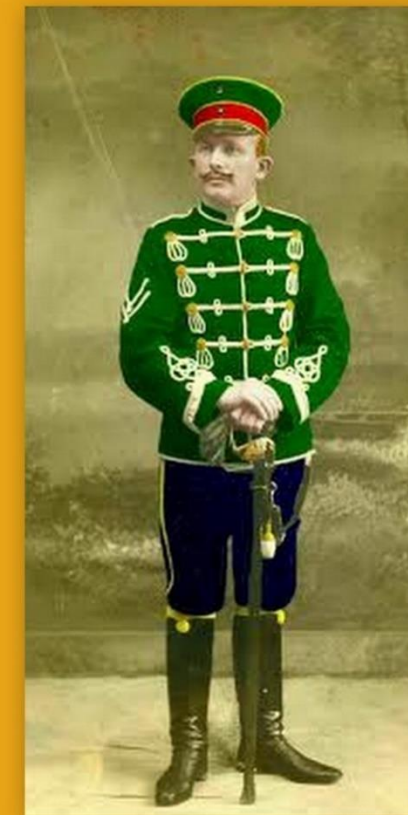

Standarte
des Husaren-Regiments Graf Goetzen
(2. Schlesisches) Nr. 6

16.

Trochę o mundurze huzarskim. Na pierwszych dwóch zdjęciach jest mundur huzarski 6 Pulku. Pierwszy to oficera, drugi huzara. Taki mundur, z frędzlami nazywał się "Attila". W środku czapka futrzana oficera 6 Pulku Huzarów. Z przodu jest na pasku dewiza armii niemieckiej " Mit Gott für Kaiser und Vaterland". Nad paskiem z dewizą jest pruska "śliwka". Czapki huzarskie różnych pułków można było rozpoznać po wystającym kołpaku. Kołpak czapki 6 Pulku Huzarów był czerwony. Na następnym zdjęciu jest wachmistrz huzarów. Na ostatnim zdjęciu jest huzar w stroju paradnym. Od ok. 1890 roku huzarzy naczodzień nosili szare mundury. Zielone "Attila" zakładano tylko na uroczystości i parady.

17.

Od 1831 roku do 1850 roku w Raciborzu był też 3 Batalion 22 Pulku Landwehry. Stacjonował on na Nowym Mieście i w zamku na Ostrogu. Początkowo piechurzy Landwehry ubrani byli jak na obrazku pierwszym i środkowym (ten w środku). Landwerzyści śląscy mieli na kołnierzach i czapce kolor żółty i biały krzyż Landwehry. Ok. 1840 roku czapki zastąpiono czakiem, jak te na trzecim zdjęciu.

18.

W 1859 roku znowu do Raciborza zawitała Landwehra.
Był tu 3 Batalion Fizylerów 22 kombinowanego Pułku Piechoty
Landwehry. Jednostką macierzystą był 22 Pułk Piechoty z Gliwic. Na
obrazkach - piechur 22 Regimentu i sztandar tego pułku

19.

Prasowa ilustracja do sytuacji w czasie wojny prusko - austriackiej w 1866 roku.

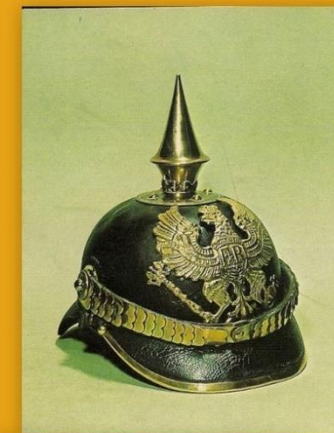
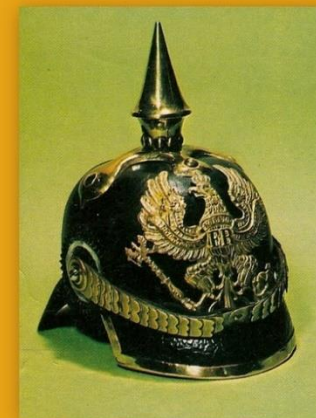
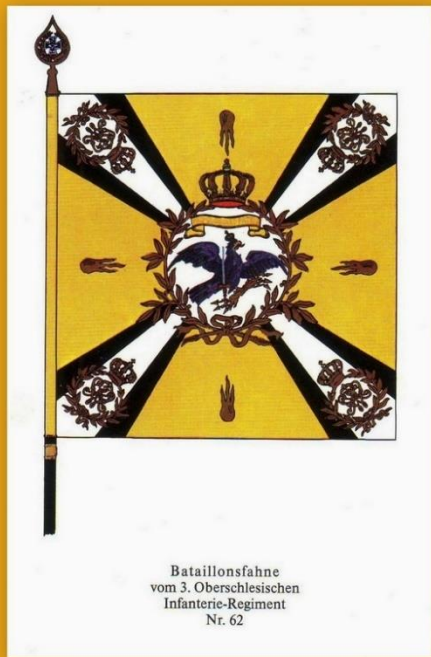
Chyba jedyna pokazująca wojsko pod Raciborzem. Maszerujący w stronę Raciborza oddział to chyba 3 Batalion 62 Pulku Piechoty. 62 Pulk w czasie wojny był odkomanderowany do zabezpieczenia granicy pod Krakowem. Tam 29.06. wziął udział w bitwie pod Oświęcimem.

Widać, że żołnierze nosili jeszcze wtedy Pickelhauby starego typu, takie wysokie.

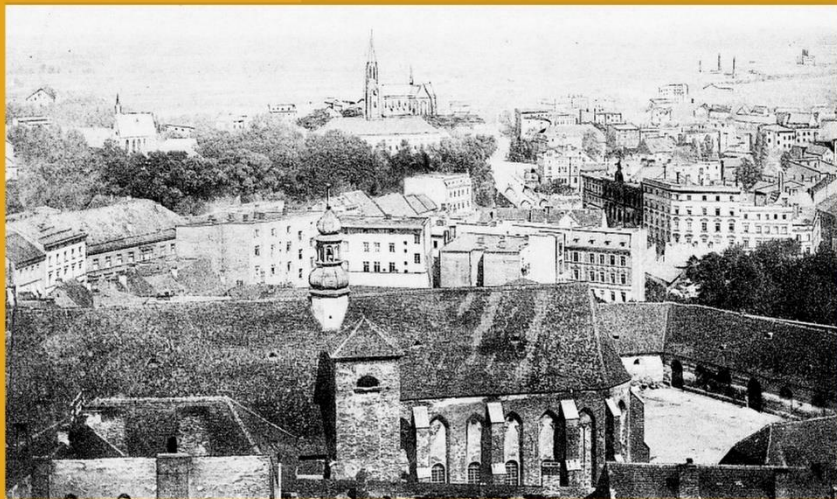
20.

W 1866 roku 22 kombinowany Pułk Piechoty Landwehry przekształcono w 62 Pułk Piechoty (3 Górnośląski). Do 1876 roku w Raciborzu był też sztab pułku, potem w Koźlu. Na pierwszych dwóch zdjęciach sztandar pułku. Dalej, odznaka mundurowa i kłapa naramienna z numerem pułku. Trochę o nakryciach głowy piechoty. Znana wszystkim Pickelhauba zmieniała swój wygląd. U dołu, rysunek wzoru z 1843 roku. Nad nim wzór z 1867 roku i obok wzór z 1900 roku.

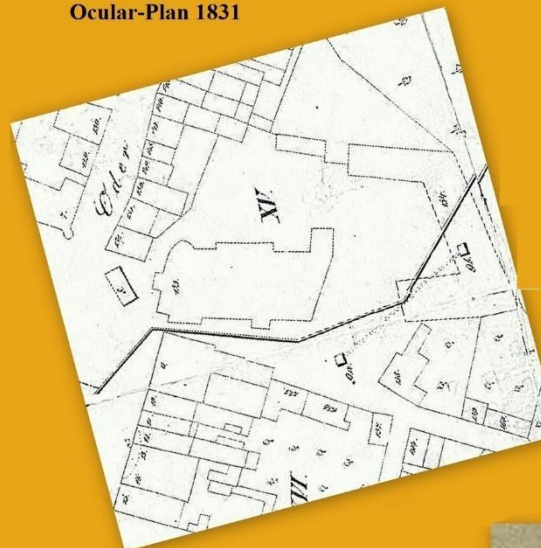

21.

Chyba jedyne zachowane zdjęcie na których widać zabudowania stajni ulańskich na Placu Dominikańskim. Zdjęcie zrobiono już po opuszczeniu Raciborza przez ulanów, czyli po 1894 roku. Stajnie zbudowano w 1821 roku i rozebrano ok.1900 roku. Zdjęcie poniżej pokazuje obecny stan dawnych stajni orkiestry pułkowej ulanów na Podwalu. Te stajnie zbudowano w 1854 roku. Cztery fragmenty planów Raciborza, pokazują lokalizację i rzut stajni na historycznych planach miasta.

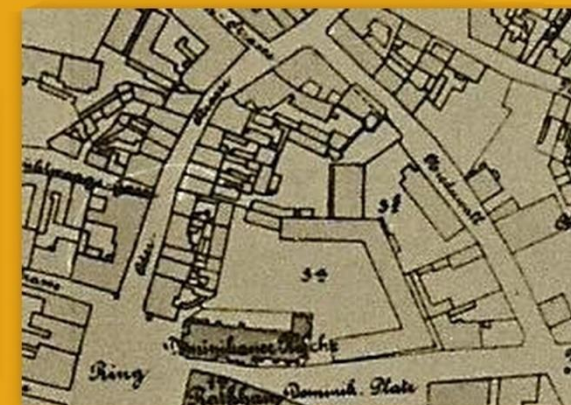

Ocular-Plan 1831

Plan z ok. 1870 roku.

Plan z 1897 roku

Plan z 1891 roku

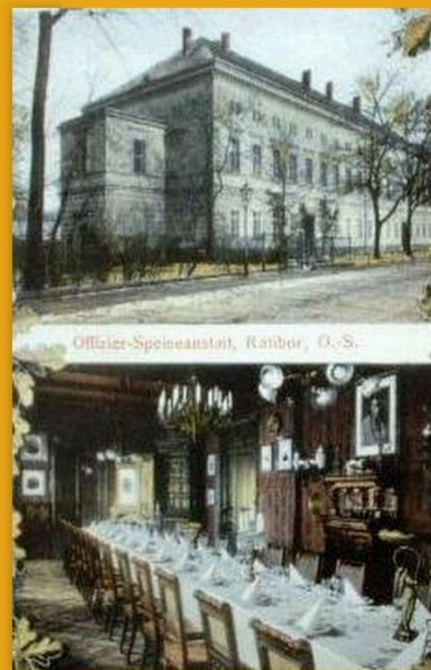
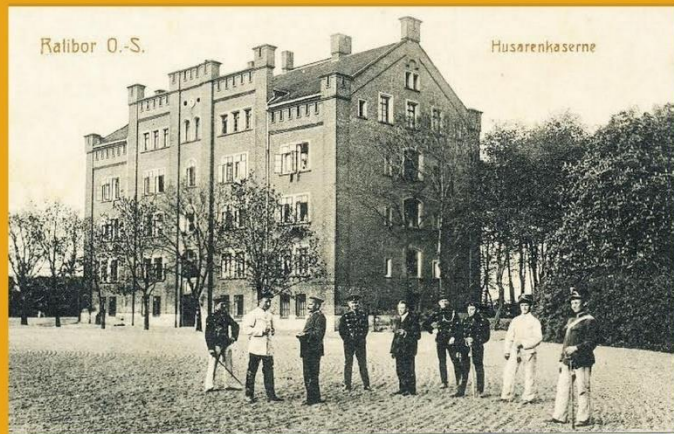

Tak wyglądały koszary trębaczy raciborskich ulanów w 2012 roku.

22.

Koszary na Ostrogu. Dwie pocztówki pokazujące budynki koszar.

Dla raciborskiego szwadronu 2 Pułku Ulanów "von Katzler" w 1868 roku zbudował je książę raciborski Victor I von Hohenlohe. Książę użyczył też pomieszczeń w budynku Komory Księżęcej przyzamku na Ostrogu, z przeznaczeniem na kasyno oficerskie (zdjęcie po prawej). W 1894 roku do koszar wprowadzili się huzarzy z 6 Pułku Huzarów "Graf Goetzen" i od tej pory koszary nazywane są "huzarskimi". Budynek sztabowy i mieszkalny istnieje do dziś. Stajnie i ujeżdżalnia zostały częściowo rozebrane w 2015 roku.

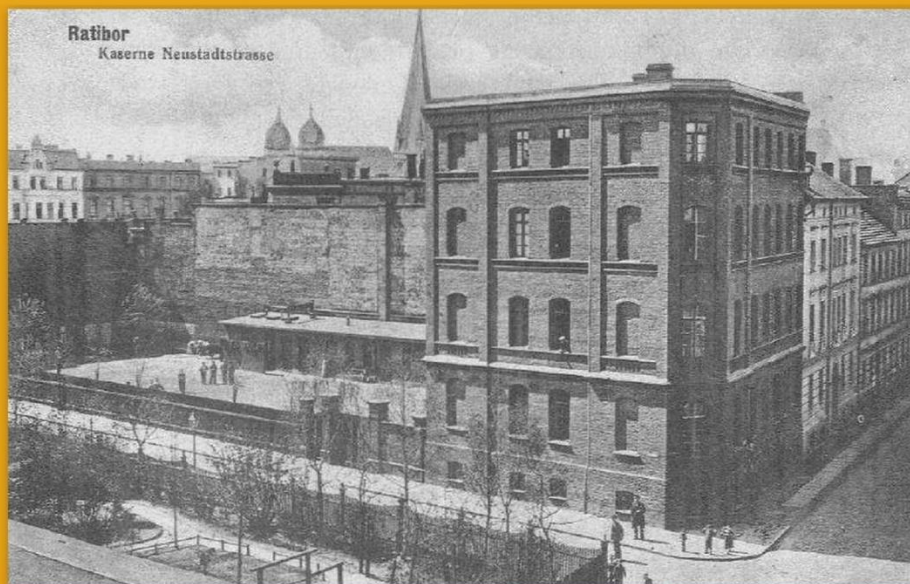
Fragment planu miasta z 1933 roku, z zaznaczonym rzutem koszar, stjni, ujeżdżalni i strzelnicy.

23.

Koszary przy ulicy Nowomiejskiej na Nowym Mieście.

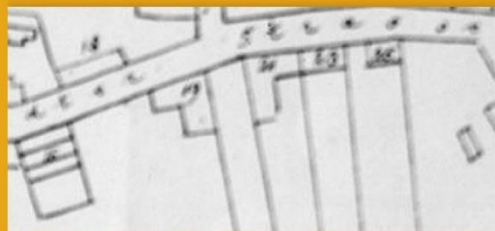
Na parceli przy Nowomiejskiej koszary piechoty były już ok. 1830 roku. Była tam też siedziba Dowództwa Królewskiego Garnizonu w Raciborzu. Ok. 1880 roku budynek został przebudowany. W 1914 roku w budynku, oprócz Dowództwa Garnizonu, stacjonowała jedna kompania 3 Batalionu 62 Pulku Piechoty i był tam sztab 3 Batalionu. Po I wojnie światowej budynek przebudowano na mieszkalny a po II wojnie światowej został rozebrany

Plan miasta z roku 1891.

Plan miasta z ok. 1870 roku.

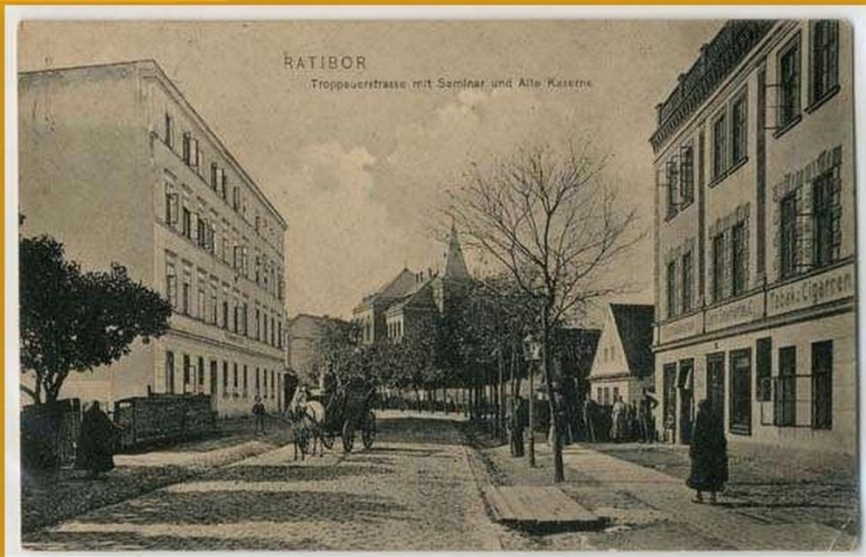

Plan miasta z 1897 roku.

24.

Koszary piechoty na ulicy Opawskiej 70 były w tym białym budynku po lewej stronie na zdjęciu. Budynek koszarowy zbudowano w 1850 roku dla Wachkommando nowowwybudowanego więzienia. Stacjonowała tam kompania 3 Batalionu 62 Pułku. Budynek później przebudowywano a po likwidacji koszar dobudowano część domu pod nr.72. Obok zdjęcia, rzut koszar na różnych planach miasta.

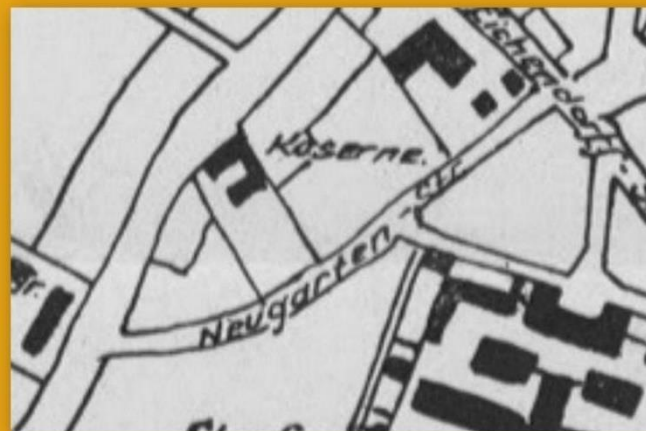
Plan z 1891 roku .

Plan z ok.1870 roku.

Plan z 1926 roku.

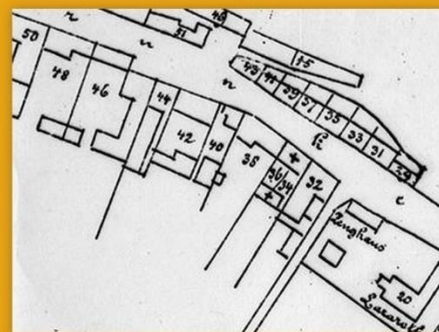

25.

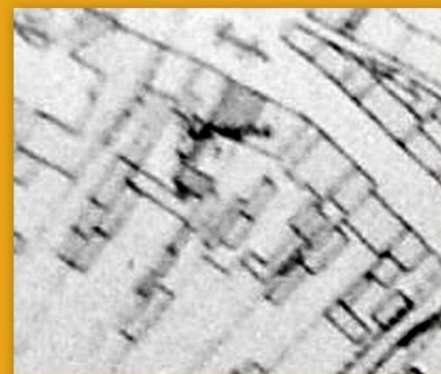
Zaznaczone na zdjęciu z ok. 1900 roku "Kaserne" to budynki koszarowe na ulicy Londzina. Przedni budynek istnieje do dziś, choć mocno przebudowany w ostatnich latach (Londzina 30). Zbudowano go ok. 1850 roku dla batalionu nowopowstałego pułku piechoty (od 1866 roku pod nazwą 62 Pułk Piechoty). Drugi budynek zbudowano pomiędzy 1891 rokiem a 1897 rokiem

Plan z ok.1870 roku

Plan z 1897 roku

Plan z 1891 roku

Plan z 1926 roku

26.

Na zdjęciach po lewej, współczesny widok byłych budynków raciborskiego garnizonu. Na górnym zdjęciu budynek Zeughausu a na dolnym budynek dawnego szpitala wojskowego (ten po prawej stronie) i budynek koszarowo-mieszkalny. Na zdjęciu po prawej, budynek Lazaretu ok.1900 roku.

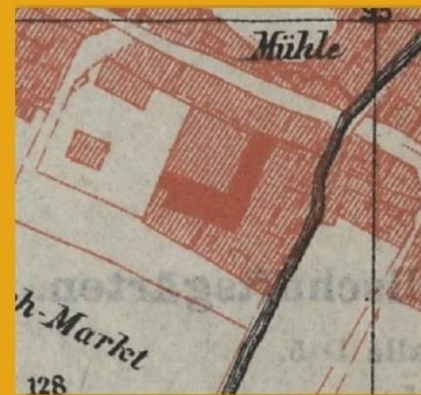

Kompleks budynków na Londzina 14 - 18, to najstarsze istniejące budynki związane z wojskiem. W tym miejscu był kiedyś klasztor franciszkański i kościół. Budynek Zeughausu (Arsenal) zbudowano w 1823 roku, po rozebraniu stojącego obok, franciszkańskiego kościoła. Budynek Lazaretu jest jeszcze starszy. To pozostałość po klasztorze. Zbudowano go ok. 1705 roku. Skrzydło południowe dobudowano ok. 1850 roku. W tym samym czasie zbudowano kamienicę na Londzina 14, przeznaczoną na mieszkania dla personelu szpitala.

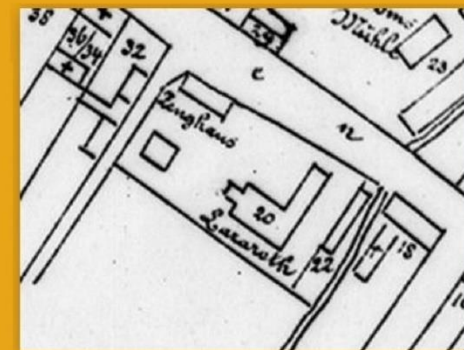
Plan z 1835 roku.

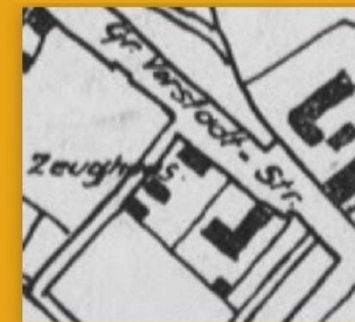
Plan z 1891 roku.

Plan z ok.1870 roku.

Plan z 1926 roku.

27.

Budynki koszarowe na ulicy Dąbrowskiego, to najmłodsze budynki związane z niemieckim garnizonem w Raciborzu. Budowę koszar dla 3 Batalionu 62 Pułku Piechoty, rozpoczęto przed 1914 i ukończono w czasie I wojny światowej. Po rozwiązaniu 62 pp w budynku przez 1,5 roku koszarowali Włosi. Potem przekazano je policji. Obecnie jest to budynek Straży Granicznej.

28.

W Raciborzu i na terenie powiatu po I wojnie powstało wiele pomników poświęconych poległym w tej wojnie. Pomników poświęconych jakiejś jednostce nie było, z wyjątkiem pomnika z fontanną ustawionego na skwerze przed koszarami na Dąbrowskiego. Pomnik poświęcony był 3 Batalionowi 62 Pułku Piechoty - ten na zdjęciu po prawej. Na dwóch zdjęciach poniżej, jest najstarszy raciborski pomnik poświęcony poległym na wojnach. Pomnik Germanii postawiono na skwerze przy Placu Wolności w 1883 roku. Upamiętniał on poległych w wojnach XIX wieku raciborzan. W 1911 roku na skwerze przed pomnikiem ustawiono dwie francuskie armaty zdobyte w 1870 roku. Ufundował je książę Karl Max von Lichnowsky. Pomnik zniszczono w 1945 roku a armaty gdzieś przepadły.

